

13.02.2023

KURUL KARARI

Başvuru Numarası	:	2022/582
Toplantı Tarihi/Sayısı	:	24.1.2023/195
Karar Numarası	:	2023/63
Başvuran	:	M.K.
Başvuran Vekili	:	--
Adres	:	--
Muhatap Kurum/Kişi	:	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM)

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, görme engeli bulunan başvuranın ÖSYM tarafından Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (EKPS) ilişkin yayınlanan duyurunun erişilebilir olmaması nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

- ÖSYM tarafından 23.04.2022 tarihinde, ertesi gün gerçekleştirilecek olan EKPS'ye ilişkin bilgilendirici ve hatırlatıcı mahiyette bir görsel aracılığı ile duyuru yapılmıştır. Söz konusu duyurunun görme engelli adaylar için sesli, işitme engelli adaylar için ise işaret dilinde yapılmamasının engelli bireyler için ayrımcılık oluşturarak erişim ve bilgi alma haklarının ihlali anlamına geldiği iddiaları çeşitli sosyal medya platformlarında yer almıştır. Bu durum üzerine Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 2022/308 sayılı Kararı ile incelemeye konu olayda ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacıyla resen inceleme süreci başlatılmıştır.
- 12.05.2022 tarihinde ise, aynı konuya ilişkin olarak başvuran tarafından engellilik temelinde ayrımcılık yapıldığı iddiası ile başvuruda bulunulmuştur. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca resen inceleme ve başvurularda aynı usulün uygulanması ile başvuru ve resen inceleme konusunun aynı olması nedeniyle inceleme sürecine 2022/582 sayılı başvuru dosyası üzerinden devam edilmiştir.
- Bu kapsamda başvuran, başvuru dilekçesi ve eklerinde özetle;
 - Görme engelli bir birey olduğunu, telefon ve bilgisayar gibi elektronik cihazları, ekran okuyucu programları sayesinde kullanabildiğini ve çeşitli bilgilere bu şekilde ulaşabildiğini,
 - Son yıllarda kamu kurumlarının sosyal medya duyurularını görsel olarak yapmaları nedeniyle görme engelli bireylerin paylaşım içeriğine erişemediklerini veya görsel betimleme özelliğini kullanarak görsel üzerine açıklama giremediklerini,

c. 24.04.2022 tarihinde gerçekleştirilen EKPSS'den bir gün önce ÖSYM'nin resmi Twitter hesabı üzerinden bir duyuru paylaşıldığı ancak duyurunun görsel şeklinde yapılması nedeniyle bu sınava ilişkin duyuruyu öğrenemediğini ve durumu CİMER üzerinden bildirdiğini,

d. Bildirim neticesinden kendisine sadece 2022 EKPSS kılavuzunu içeren bir bağlantı adresi gönderildiğini, yapmış olduğu şikâyetin muhatap tarafından dikkate alınmadığını, muhatap Kurumun bu tutumunun, Anayasa'da koruma altına alınan bilgi alma ve haberleşme hakkı ile bağdaşmadığını ve erişilebilirliğin sağlanmaması nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığını iddia etmektedir.

5. Muhatap Kurum görüş yazısında özetle;

a. Gerçekleştirilen sınavlara yerleştirme işlemlerine başvuran adayların, kılavuzda ve ilgili mevzuatta yer alan düzenlemeleri kabul etmiş sayıldığını, 6114 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinin beşinci fıkrası gereği sınav/kura ile ilgili her türlü açıklama ve duyuruların, başvuru sınav/yerleştirme sonuçlarının adaylara duyurulmasının Başkanlığın internet sayfasında (<http://www.osym.gov.tr>) yapıldığını ve internet sayfasındaki duyuruların adaylara tebliğ hükmünde olduğunu,

b. ÖSYM tarafından sınav ve yerleştirmelerle ilgili olarak alınan yeni kararlar ve gerekli görülen değişikliklere ilişkin bilgilerin de ÖSYM'nin internet sayfasından kamuoyuna duyurulduğunu, Başkanlığın sosyal medya platformları üzerinden gerçekleştirdiği paylaşımlar ve başvuranın talebi olan; paylaşımlarda sadece görsel içeriğin olmaması, görsel içeriğinin metin olarak da paylaşılması hususunun değerlendirmeye alındığını belirtmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin üçüncü fıkrası; "*Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde de olabilir (...)*" hükmünü haizdir. Anılan düzenleme çerçevesinde taraflar uzlaşmaya davet edilmiş ancak uzlaşma sağlanamamıştır. Bununla birlikte muhatabın görüşüne karşı başvuran görüş yazısında özetle;

Görme engelli bireyler için bir sosyal medya paylaşımının erişilebilir olmasının büyük teknik yatırımlar, insan kaynağı gibi maliyetli adımlar gerektirmediğini, paylaşım yapılırken uygulamanın yönlendirmeleri dikkate alınarak görseldeki metnin ilgili kısma yapılandırılmasının yeterli olduğunu, bu kadar basit bir yöntemle erişilebilirlik sağlanabileceken muhatap tarafından önerisinin 04.07.2022 ve 02.07.2022 tarihli paylaşımlarda da dikkate alınmadığını, bu nedenle başvuranın ayrımcı tutumunun devam ettiğini ifade etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

7. Anayasa'nın "*Kanun önünde eşitlik*" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) *Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak*

tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

8. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesi şöyledir:

"Dolaylı ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda, bu Kanunda sayılan ayrımcılık temelleriyle bağlantılı olarak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma bakımından nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulmasını" ifade eder.

9. 6701 sayılı Kanunun "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.(...)"

10. 6701 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinde sayılan ayrımcılık türleri şöyledir:

"a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık."

11. 6701 sayılı Kanunun "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesi şöyledir:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar. (2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür."

12. 6701 sayılı Kanunun "Kurumun görevleri" başlıklı 9/1-g maddesi şöyledir:

"Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görevleri arasındadır.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında; *"Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir"* hükmü bulunmaktadır. Somut başvuruda başvuran, 23.04.2022 tarihinde engelli bireyler için düzenlenen EKPS 'ye ilişkin yayımlanan duyurunun engelli bireyler için erişilebilir

bir şekilde yayınlanmamasının engellilik temelinde ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmektedir. Bu durum karşısında açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun esas incelemesi yapılabilecek bir başvuru olarak değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

14. Anayasa'nın 10'uncu maddesi ve 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde, kişilerin hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşit muamele görme hakkı güvence altına alınırken, 6701 sayılı Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaklanmıştır.

15. 6701 sayılı Kanun'a göre engellilik; "*fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenmek*" olarak tanımlanmıştır. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde engellilik durumu; "*bireyin engelliliğini ve engellilikten kaynaklanan özel gereksinimlerini, uluslararası yöntemleri temel alarak belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanılamalar*", engelliliğe dayalı ayrımcılık ise; "*siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlama*" olarak ifade edilmiştir.

16. Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS)'in "Ayrımcılık yapılmaması ve eşitlik" başlıklı 5'inci maddesinde; "*Taraf Devletler herkesin hukuk önünde ve karşısında eşit olduğunu ve ayrımcılığa uğramaksızın hukuk tarafından eşit korunma ve hukuktan eşit yararlanma hakkına sahip olduğunu kabul eder. Taraf Devletler engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılığı yasaklar ve engellilerin herhangi bir nedene dayalı ayrımcılığa karşı eşit ve etkin bir şekilde korunmasını güvence altına alır. Taraf Devletler eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tüm adımları atar. Engellilerin fiili eşitliğini hızlandırmak veya sağlamak için gerekli özel tedbirler işbu Sözleşme amaçları doğrultusunda ayrımcılık olarak nitelendirilmez.*" ifadeleriyle engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaklanmış, devletlerin bu konudaki yükümlülüğü açıkça düzenlenmiştir.

17. Somut olayda bireysel bir talepten ziyade engellilere yönelik gerçekleştirilen bir sınav hakkında yapılan duyurunun görme engelli bireylere erişilebilir şekilde yapılmadığı iddia edildiğinden öncelikle erişilebilirliğe ilişkin ilkelerin ortaya koyulması gerekmektedir.

18. 5378 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesine göre; erişilebilirlik kavramı "*Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını*" ifade etmektedir. Bu çerçevede Kanun'un "erişilebilirlik" başlıklı 7'nci maddesinde "*bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin engelliler için erişilebilir olmasının sağlanacağı*" düzenleme altına alınmıştır.

19. Özellikle belirtmek gerekir ki erişilebilirlik 6701 sayılı Kanun'da da bir ayrımcılık türü olarak yasaklanan makul düzenlemeden farklı olarak gruplarla ilgilidir. Bu durum, erişilebilirlik sağlama görevinin ex ante (tahmin edilen) bir görev olduğu anlamına gelmektedir. Makul düzenleme kavramı ise erişilebilirlik standartları geliştirilirken dikkate alınmayan nadir engelleri bulunan bireyler ya da erişilebilirliği sağlamak için sunulan yaklaşım, yöntem ya da araçları kullanmayan bireyler söz konusu olduğunda devreye girebilir. EHS uyarınca, makul düzenlemeden farklı olarak Taraf Devletlerin engelli bireyler için aşamalı olarak erişimi sağlamaktan kaçınmak için tasarruf tedbirlerini bir mazeret olarak kullanmalarına izin verilmemektedir. Erişilebilirliği sağlama yükümlülüğü koşulsuzdur, yani erişilebilirliği sağlamakla yükümlü kişi/kurumların engelli bireylere erişim sağlama yüküne göndermede bulunarak bunu yerine getirmemenin mazeretini öne süremez. Makul düzenleme yapma yükümlülüğü ise erişilebilirliğin aksine ancak talep edilen uygulamanın aşırı yük oluşturmaması halinde söz konusudur. (Engelli Hakları Komitesi (EHK), 2 No'lu Genel Yorum, para. 25-27)

20. EHİS'in "Erişilebilirlik" başlıklı 9'uncu maddesinde engellilerin bağımsız yaşayabilmeleri, yaşamın tüm alanlarına etkin bir şekilde katılımını sağlayabilmeleri ve diğer bireylerle eşit koşullarda bilgi, iletişim teknolojileri ve sistemleri dâhil olmak üzere bilgi ve iletişim olanaklarına erişebilmeleri için Taraf Devletlerin uygun tedbirleri alması gerektiği düzenlenmiştir. Dijital erişimin önündeki engellerin tespitini ve ortadan kaldırılmasını içeren bu tedbirlerin yanı sıra;

- i. Elektronik hizmetler ile acil hizmetler de dâhil olmak üzere bilgi ve iletişim araçları ile diğer hizmetlere erişimin sağlanması,
- ii. Engellilerin bilgiye erişimin sağlanması için onlara uygun yollarla yardım ve destek sunulmasının teşvik edilmesi,
- iii. Engellilerin internet dâhil yeni bilgi ve iletişim teknolojilerine ve sistemlerine erişiminin teşvik edilmesi,
- iv. Erişilebilir bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemlerinin tasarım, geliştirme ve dağıtım çalışmalarının ilk aşamadan başlayarak teşvik edilmesi ve böylece bu teknoloji ve sistemlere engelliler tarafından asgari maliyetle erişilebilmesinin sağlanması gerektiği hususları vurgulanmıştır.

21. Bununla birlikte Sözleşme'nin 21'inci maddesinde engelli bireylerin "düşünce ve ifade özgürlüğü ile bilgiye erişim" hakları şu şekilde güvence altına alınmıştır:

"Taraf Devletler engellilerin işbu Sözleşme'nin 2. maddesinde tanımlanmış tüm iletişim araçlarını tercihe bağlı kullanabilmesi, bilgi ve fikir araştırma, alma ve verme özgürlüğü dâhil düşünce ve ifade özgürlüğünden diğer bireylerle eşit koşullar altında yararlanabilmesi için uygun tüm tedbirleri alır. Bu tedbirler aşağıdakileri içermelidir:

(a) Kamuya sunulması amaçlanan bilginin engellilerin erişebileceği biçimlerde ve farklı engelli gruplarına uygun teknolojilerle güncel olarak ve ek bir bedel alınmaksızın sunulması;

- (b) Engellilerin resmi temaslarda işaret dillerini, Braille alfabesini, beden dilini ve tercih ettikleri diğer tüm erişilebilir iletişim araç ve biçimlerini kullanmalarının kolaylaştırılması;
- (c) Kamuya açık hizmet sunan özel kuruluşların internet dâhil olmak üzere, engellilerin erişilebileceği ve kullanılabilceği biçimde bilgi ve hizmet sunmalarının teşvik edilmesi;
- (d) İnternet aracılığıyla bilgi sunanlar dâhil olmak üzere kitle iletişim hizmeti sunan kurumların hizmetlerini engellilerin erişebileceği şekillerde sunmalarının teşvik edilmesi;
- (e) İşaret dili kullanımının kabul ve teşvik edilmesi.”

22. Engelli bireylerin bilgi ve iletişime erişimleri olmaksızın, düşünce ve ifade özgürlüğü dâhil olmak üzere çoğu temel hak ve özgürlüklerinin ciddi ölçüde zarar göreceği ve kısıtlanacağı muhakkaktır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki eş zamanlı gelişmeler bilgiye erişimi kolaylaştırıcı hususları ortaya koymuş ve erişilebilirliğin bilgi edinme hakkı ile birlikte ele alınması yaklaşımını doğurmuştur. Bu bağlamda Engelli Hakları Komitesi de Sözleşme'nin 9'uncu ve 21'inci maddelerinin bilgi ve iletişim konularında kesiştiğine vurgu yapmaktadır. Gerçekten de Sözleşme'nin 21'inci maddesinde düzenlenen bilgi ve iletişimin erişilebilirliğinin uygulamada nasıl sağlanabileceği, 9'uncu maddede yer alan ilkeler çerçevesinde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

23. EHİS'de ayrımcılık yapılmaması, fırsat eşitliği ve erişilebilirlik, sözleşmenin dayandığı temel ilkeler arasında yer almaktadır. Bu noktada belirtmek gerekir ki şekli eşitlik benzer durumdaki kişilere benzer şekilde davranarak doğrudan ayrımcılıkla mücadele etmeyi amaçladığından olumsuz klişe ve önyargılarla mücadeleye yardımcı olabilmekte, ancak bireyler arasındaki farklılıkları göz önünde bulundurmadığı ve benimsemediğinden “farklılık ikilemi” içinde bir çözüm sunamamaktadır. Bunun karşısında maddi eşitlik modeli, yapısal ve dolaylı ayrımcılığı ele almayı amaçlamaktadır. Bu nedenle inceleme konusu olayda engelli bireylerin gireceği bir sınava ilişkin duyurunun görme ve işitme engelli adaylar için erişilebilir bir formatta yapılmaması nedeniyle bilgiye erişim hakkının ihlal edildiği iddialarının dolaylı ayrımcılık kapsamında ele alınması gerekmektedir.

24. 6701 sayılı Kanun'da dolaylı ayrımcılık; “Bir gerçek veya tüzel kişinin, görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda, bu Kanunda sayılan ayrımcılık temelleriyle bağlantılı olarak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma bakımından nesnel olarak haklaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulması” olarak tanımlanmış ve bir ayrımcılık türü olarak yasaklamıştır. Dolaylı ayrımcılık, yasaların, politikaların veya uygulamaların ilk bakışta tarafsız gözükmeleri ancak engelli bir birey üzerinde fazlasıyla olumsuz bir etkiye sahip olması anlamına gelmektedir. Bu sonuç aslında erişilebilir görünen bir imkânın, bazı kişileri, durumlarının bu imkândan yararlanmasına izin vermemesi nedeniyle hariç tuttuğunda ortaya çıkmaktadır.

25. Engelli Hakları Komitesi, F. v. Austria başvurusunda (CRPD/C/14/D/21/2014) bilgi ve iletişim teknolojisinin özellikle engelli kişiler gibi yetersiz hizmet alan veya dışlanan nüfuslar için, mevcut hizmetleri dönüştürme ve bilgiye erişim için daha fazla talep yaratma olanağından dolayı önemli olduğuna dikkat çekmiştir. Bu doğrultuda çeşitli hizmetlerin sunumunda yeni teknolojiler

kullanan kamu kurumu ya da özel sektör kuruluşları tarafından bu hizmetlerin erişilebilir biçimde tasarlanması, sunulması, yeni yatırım, araştırma ve üretimlerin yeni engeller yaratmamasına özen gösterilmesi gerekmektedir.

26. Engelli bireylerin toplumun diğer üyeleriyle eşit, insan onuruna uygun ve bağımsız bir yaşam sürdürebilmeleri adına bilgiye erişim hakları ulusal ve uluslararası mevzuatın yanı sıra ulusal politika belgelerinde de önemli bir yer tutmaktadır. Bu çerçevede engellilik alanındaki ulusal vizyonun ve yol haritasının ortaya koyulması amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından hazırlanan Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı (2023-2025), 3 Aralık 2022 Dünya Engelliler Günü'nde ilan edilmiştir. Eylem Planının “*Bilgi ve iletişim teknolojileri ile elektronik hizmet sistemlerinin erişilebilirliğinin artırılması*” başlıklı 6 numaralı hedefi kapsamında kamu kurumlarının sadece web sayfalarının değil aynı zamanda kurumsal sosyal medya hesapları üzerinden yapılan bilgilendirmelerin de erişilebilir formatlarda sunulması gerektiği düzenlenmiş ve tüm kamu kurum ve kuruluşları bu hedefin gerçekleştirilmesinde sorumlu tutulmuştur.

27. Somut olayda söz konusu iddialara ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından sunulan 31.05.2022 tarihli görüş yazısında 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanun'un 7'nci maddesinin beşinci fıkrası gereği sınav/kura ile ilgili her türlü açıklama ve duyuruların, başvuru sınav/yerleştirme sonuçlarının adaylara duyurulmasının Başkanlığın internet sayfası üzerinden yapıldığı ve internet sayfasındaki duyuruların adaylar için tebliğ hükmünde olduğu, Başkanlığa ait sosyal medya platformları üzerinden gerçekleştirilen paylaşımlarda, görselde yer alan açıklama ve duyuruların aynı zamanda metin olarak paylaşılması hususunun değerlendirmeye alınacağı ifade edilmiştir.

28. Muhatap Kurumun sosyal medya hesabı inceliginde, ilgili platformun, Kurum bünyesinde gerçekleştirilen çeşitli sınavlara katılım sağlayacak adaylara yönelik duyuru ve açıklama hizmeti sunmak amacıyla aktif bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte muhatap Kurum tarafından sunulan 31.05.2022 tarihli görüş yazısında sosyal medya platformları üzerinden gerçekleştirilen paylaşımlarda, görselde yer alan açıklama ve duyuruların aynı zamanda metin olarak paylaşılması hususunun değerlendirmeye alınacağı belirtilmiş olsa da bu tarihten sonraki süreçte de duyuruların farklı engel grupları gözetilerek erişilebilir bir şekilde yapılmadığı görülmüştür.

29. Belirtmek gerekir ki kamu kurum ve kuruluşları tarafından bilgilendirme/duyuru yapma amacıyla güncel teknolojik imkanlar kullanılabilir; ancak bunların erişilebilirliği sağlayan biçimde tasarlanmış ve üretilmiş olması gerekmektedir. Aksi takdirde yeni yöntem ve üretimler yeni engellerin oluşmasına hizmet edebilecektir. Bu nedenle muhatap Kurumun yazılı görüşünde ifade edildiği üzere Kurumun internet sayfası üzerinden yapılan duyuruların adaylar için tebliğ hükmünde olmasının, muhatap Kurumca aktif bir duyuru yöntemi olarak kullanıldığı anlaşılan sosyal medya paylaşımlarında erişilebilirliği sağlama yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacaktır.

30. Somut olayda muhatap Kurum tarafından sosyal medya hesabının duyuru/bilgi sunma amacıyla aktif bir şekilde kullanılması ilk bakışta tarafsız bir uygulama olarak gözükebilecekken, duyuruların farklı engel grupları gözetilerek erişilebilir bir şekilde yapılmaması, engelli bireylerin

bu yeni hizmet sunumu şeklinden aslında hiç yaralanamamaları gibi olumsuz bir sonucun doğmasına neden olabilecektir. Nitekim, 23.04.2022 tarihinde atılan tweetin erişilebilir olmamasının, sınava girecek engelli bireyleri bilgi edinme hakkından yararlanması bakımından nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma soktuğu anlaşılmaktadır.

31. Bunun yanı sıra, anılan tarihten sonraki süreçte gerçekleştirilen sınavlara ilişkin duyurularda da bu uygulamanın devam etmesi nedeniyle; muhatap Kurum tarafından, EHİS'de öngörülen engellilerin bilgiye erişiminin sağlanması için onlara uygun yollarla yardım ve destek sunulmasının teşvik edilmesi, elektronik hizmetler ile acil hizmetler de dâhil olmak üzere bilgi ve iletişim araçları ile diğer hizmetlere erişimin sağlanması yükümlülüklerinin yerine getirilmediği değerlendirilmektedir.

32. EHİS'e göre kamuya sunulması amaçlanan bilginin engellilerin erişebileceği biçimlerde ve farklı engelli gruplarına uygun teknolojilerle güncel olarak ve ek bir bedel alınmaksızın sunulması gerekmektedir. Bu noktada erişilebilirlik hizmetlerinin sağlanmasının belirli bir süreç ve aşama gerektirdiğinin kabulü ile birlikte erişilebilirliğin hayata geçirilmesi adına uyarlanabilir, somut, takvime bağlı çözüm önerileri ortaya koyulmalıdır. Somut inceleme özelinde ise başvuranın yazılı görüşünde de ifade edildiği üzere bir sosyal medya paylaşımının erişilebilir hale getirilmesi için büyük teknik yatırım, ciddi bir planlama gerektiren maliyet yahut insan kaynağı temin edilmesi gibi uzun süreçler gerekmemektedir. Tüm bu hususlar birlikte ele alındığında muhatap Kurum tarafından sosyal medya üzerinden yapılan duyuruların farklı engel grupları gözetilerek erişilebilir bir biçimde sunulması adına gerekli çaba ve çözüm önerilerinin ortaya koyulmaması nedeniyle engelli bireylerin bilgi alma hakkından yararlanmada nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulduğu ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaati hasıl olmuştur.

V. KARAR

1. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILDIĞINA,
 2. Muhatap hakkında 50.000 TL İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASINA,
 3. 6701 Sayılı Kanun'un 25. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca idari para cezasının UYARI CEZASINA DÖNÜŞTÜRÜLMESİNE,
 4. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
 5. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,
- 24.01.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

Av. Afişan TİRYAKİ
II. Başkan
(İzinli)

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

Saffet BALIN
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi